Prof. dr hab. Barbara Marciszewska, prof. zw.
Uniwersytet Morski w Gdyni
Wydział Przedsiębiorczości i Towaroznawstwa

Recenzja

dorobku naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego oraz popularyzatorskiego
Pani Doktor Marleny BEDNARSKIEJ
sporządzona w ramach postępowania habilitacyjnego prowadzonego na Wydziale Gospodarki Międzynarodowej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu w dziedzinie nauk ekonomicznych, dyscyplina: ekonomia.

1. Informacje ogólne

Ocena całokształtu dorobku Pani Doktor Marleny Bednarskiej została sporządzona w odpowiedzi na pismo Pani dr hab. Barbary Jankowskie, prof. UEP – przewodniczącej Rady Awansów Naukowych UEP - informujące o powołaniu mnie przez CK ds. Stopni i Tytułów na Recenzenta w celu przeprowadzenia postepowania habilitacyjnego Doktor Marleny Bednarskiej

Podstawę przygotowania niniejszej recenzji stanowiła dostarczona dokumentacja zawierająca następujące elementy:
1/ wniosek z dnia 23 kwietnia 2019 r. do CK do Spraw Stopni i Tytułów o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia
2/ dane kontaktowe
3/ kopię dyplomu doktorskiego,

4/ autoreferat przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych Habilitantki (w języku polskim),

5/ autoreferat przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych Habilitantki (w języku angielskim)

6/ wykaz opublikowanych prac naukowych i innych osiągnięć naukowo-badawczych,

7/ Informacje o pozostałej działalności naukowej oraz o działalności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej

8/ wybrane publikacje –kserokopie.

Załączono również do kompletu pracę zwartą autorstwa Marleny Bednarskiej:

> Marlena Bednarska. *Jakość pracy w procesie konkurowania o kapitał ludzki w gospodarce turystycznej*. Difin. Warszawa 2018. – publikacja ta została szerzej przedstawiona w Autoreferacie Habilitantki jako stanowiąca osiągnięcie naukowe w myśl art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14.03.2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz.595 z późn. zm.).

Całokształt dorobku Habilitantki oceniałam z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 16. Ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz.595 z późniejszymi zmianami) zwanej dalej Ustawą oraz Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011r. w sprawie kryteriów oceny osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. 2011, Nr 196, poz.1165) zwanego dalej Rozporządzeniem. Dorobek naukowy analizowano pod kątem jego wkładu w rozwój dyscypliny naukowej "ekonomia" .

2. Charakterystyka Kandydatki

Pani Dr Marlena Bednarska uzyskała tytuł magistra ekonomii w roku 1997 na Wydziale Ekonomii Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, na podstawie obrony pracy dyplomowej pt. "Wykorzystanie analizy koszty-wielkość produkcji-zysk w praktyce planowania zysku w hotelarstwie" (promotor prof. dr hab. Grzegorz Gołembski)

W roku 2005 Kandydatka uzyskała stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii nadany uchwałą Rady Wydziału Ekonomii Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.

Tytuł rozprawy doktorskiej „Zarządzanie ryzykiem w działalności hotelu" (promotor prof. dr hab. Grzegorz Gołembski). Ponadto w 2002 roku uzyskała świadectwo ukończenia studium doskonalenia pedagogicznego dla nauczycieli akademickich (Międzywydziałowe Studium Pedagogiczne Akademii Ekonomicznej w Poznaniu); w 2018 otrzymała świadectwo ukończenia studiów podyplomowych w zakresie psychologii pozytywnej (Wydział Zamiejscowy SWPS Uniwersytetu Humanistyczno-Społecznego w Poznaniu).

Od 1997 roku zatrudniona była w Akademii Ekonomicznej w Poznaniu na stanowisku nauczyciela akademickiego - asystenta a następnie adiunkta (2005-2015) oraz starszego wykładowcy od 2015 roku do chwili obecnej (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu). Przebieg pracy akademickiej Habilitantki oraz jej dorobek publikacyjny stwarza podstawy – w ocenie recenzenta - do dalszej pogłębionej oceny jej rozwoju naukowego w postępowaniu awansowym na stopień doktora habilitowanego.

3. Ocena dorobku naukowego po uzyskaniu stopnia doktora

3.1. Ocena dorobku w ujęciu ilościowym

Na dorobek Kandydatki po uzyskaniu stopnia doktora składa się łącznie 59 pozycji oraz 3 opracowania zbiorowe (redakcja lub współredakcja), w tym:

1/ publikacje naukowe w czasopismach znajdujących się w bazie JRC – 0.

2/ publikacje w recenzowanych czasopismach zagranicznych -11

3/ publikacje w recenzowanych czasopismach krajowych - 28

4/ monografie – 1 (współautorstwo)

5/ rozdziały w monografiach – 19.

Wyżej wykazany dorobek obejmuje 22 pozycje w języku obcym - fakt ten wskazuje na wystarczająco wysoki stopień umiędzynarodowienia badań Habilitantki. Niestety, brak publikacji w czasopismach znajdujących się w bazie JRC jest luką wymagającą wypełnienia w dalszym procesie publikacyjnym.

Z przedstawionych danych wynika, że Habilitantka znacząco zwiększyła swój dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia doktora.

Habilitantka podaje w przedstawionej dokumentacji charakterystyki liczbowe swojego dorobku naukowego:

- ogólna liczba cytowań według Web of Science – 30, według bazy Scopus -5; według Google Scholar -530;
- indeks Hirscha kształtował się na poziomie 3 według Web of Science oraz 9 w bazie Google Scholar.
- sumaryczny Impact Factor (IF) według listy JCR zgodnie z rokiem opublikowania został podany jako 0 (s. 10 Załącznika nr 4 do Wniosku).

Z powyższego wynika, że dorobek publikacyjny Habilitantki jest dobrze odzwierciedlony w międzynarodowej dyskusji naukowej, lecz – jak odnotowano wyżej – nie znalazł się w czasopismach z IF.

3.2. Ocena osiągnięcia naukowego w myśl art. 16 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz.595 z późn. zmianami).

Dr Marlena Bednarska wskazała w Autoreferacie monografię *„Jakość pracy w procesie konkurowania o kapitał ludzki w gospodarce turystycznej"* jako osiągnięcie naukowe odpowiadające wymogom art. 16 ust.1 i 2 ww. Ustawy. Celem niniejszej oceny jest identyfikacja wkładu Habilitantki w rozwój dziedziny nauk ekonomicznych, dyscypliny ekonomia.

Cel i metody badań

Główny cel badań prezentowanych w monografii – to identyfikacja determinant skuteczności pozyskiwania i utrzymywania przez podmioty gospodarki turystycznej zasobów pracy jako podstawy tworzenia przewagi konkurencyjnej na rynku (s. 7 Autoreferatu). Realizacja tak złożonego celu była wspomagana stworzeniem modelu objaśniającego zależności pomiędzy jakością pracy a potencjałem konkurencyjnym w gospodarce turystycznej.

Problem badawczy- zawiera się w poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie: jaka jest zdolność podmiotów gospodarki turystycznej do konkurowania o kapitał ludzki w celu budowania na tej podstawie przewagi konkurencyjnej na współczesnym rynku, a także jakie czynniki kształtują tę zdolność. Uważam, że istotnym walorem zaprezentowanych w monografii badań jest:

1/ zakres przestrzenny obejmujący obszar całej Polski; wartość takiego ujęcia przestrzennego wynika z potrzeby uwzględnienia różnic w zagospodarowaniu

turystycznym poszczególnych regionów kraju i w konsekwencji – zróżnicowania na rynku pracy w sektorze turystycznym;
2/ Jasne określenie przedmiotu badań odzwierciedlonego w tytule monografii: jakość pracy oraz potencjał konkurencyjny w sferze zasobów pracy w gospodarce turystycznej;
3/ Wyodrębnienie w zakresie podmiotowym badań dwóch grup respondentów: aktualnych i potencjalnych pracowników podmiotów gospodarki turystycznej; takie podejście świadczy o prospektywnym podejściu Habilitantki do oceny jakości pracy jako ważnego aspektu w konkurowaniu o kapitał ludzki w gospodarce turystycznej, co zwiększa aplikacyjną wartość uzyskanych wyników badań.

Zarówno cel badań jak i problem badawczy są sformułowane poprawnie oraz odzwierciedlają kierunek i zamiar poszukiwań naukowych Habilitantki. Założenia badawcze sprecyzowano w 10 hipotezach; ich liczbę jak i szczegółowość uważam za zbyt wysoką –niektóre z nich mogą być połączone i uogólnione.
Ogólny model konceptualny (s. 8 Autoreferatu) zawiera wiele zmiennych lecz bez tytułu tej ryciny trudno odczytać zależności na nim odzwierciedlone jak również zintegrowany cel, którego osiągniecie zakłada się przy uwzględnieniu przyjętych zmiennych .

Pozytywnie oceniam dobór metod badawczych, dzięki którym dokonano szerokiej i pogłębionej analizy literatury (w tym metody SALSA). W procesie identyfikacji roli jakości pracy w konkurowaniu o kapitał ludzki w turystyce podjęto dwa zadania badawcze: jedno odnosiło się do aktualnych pracowników sektora turystycznego, drugie – do potencjalnych pracowników tej sfery (byli to studenci kierunków turystycznych). Takie podejście do rozwiązania podjętego problemu ma uzasadnienie w zróżnicowaniu postaw i zachowań wynikających z różnic w doświadczeniu zawodowym a także często – zmianie pokoleniowej prowadzącej do innego postrzegania jakości pracy.
Autorka dzięki analizie zgromadzonych danych ze źródeł wtórnych i pierwotnych potwierdziła w drodze naukowego dowodzenia przypuszczenie zawarte w hipotezie głównej, odnoszące się do relacji: niska jakość pracy w turystyce – pozyskiwanie i utrzymywanie zasobów pracy przez podmioty gospodarki turystycznej.

Cel poznawczy pracy został zrealizowany. Habilitantka udowodniła, że niesatysfakcjonująca jakość pracy to ważna przyczyna m.in. problemu niskiej lojalności pracobiorców oraz ich ograniczonej gotowości do długookresowego wnoszenia wkładu w

kreowanie sukcesu rynkowego zatrudniających ich podmiotów turystycznych. Jednakże Autorka badań zidentyfikowała również, że istnieje inna przyczyna tego stanu rzeczy – mówi o tym wysoki udział niewyjaśnionej przez modele wariancji zmiennych endogenicznych. Aplikacyjne znaczenie wyników badań powinno być dostrzeżone głównie przez podmioty gospodarki turystycznej, w strukturze zatrudnienia których znaczący udział mają przedstawiciele najmłodszych generacji.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że zakres podjętych badań wskazuje na wieloaspektowość podejścia w identyfikacji badanego zjawiska – jakości pracy w sektorze turystycznym w kontekście jej endogenicznych i egzogenicznych uwarunkowań oraz wpływu na szeroko rozumianą lojalność pracobiorców do zatrudniających ich podmiotów turystycznych.

Układ treści monografii

Pracę, którą dr Marlena Bednarska przedstawiła jako osiągniecie odpowiadające wymogom art. 16 Ustawy, charakteryzuje struktura i układ treści rozdziałów typowe dla monografii. Spośród 5 rozdziałów jeden poświęcono teoretycznym podstawom jakości pracy w sektorze turystycznym: w świetle koncepcji kapitału ludzkiego (R.1); w rozdziale drugim jakość pracy poddano analizie z odniesieniem do zatrudnienia w gospodarce turystycznej. Pozytywnie oceniam wkład Autorki w rozwój ekonomiki turystyki poprzez treści rozdziału 1 – przegląd i analizę poglądów na istotę kapitału ludzkiego w turystyce oraz jego rolę dla rozwoju gospodarki turystycznej. Istotne poznawczo są twierdzenia Habilitantki o znaczeniu inwestycji w kapitał ludzki sektora turystycznego, które przynoszą zarówno korzyści w postaci zwiększonych dochodów uzyskiwanych w trakcie aktywności zawodowej w podmiotach turystycznych jak i korzyści zewnętrznych – podmiotów innych niż turystyczne. Ta dyskusja wskazuje na rozszerzenie wiedzy o zasobach ludzkich jako czynniku kształtującym rozwój otoczenia sektora turystycznego i wytwarzania wartości ekonomicznej. W tym rozdziale poddano analizie liczne próby pomiaru kapitału ludzkiego z odniesieniem się do występujących ograniczeń w tym procesie (podejście wartościowe – finansowe oraz jakościowe – niefinansowe). Rozważania teoretyczne tego rozdziału stanowią logiczną podstawę do twierdzenia, że „Kapitał ludzki jest jedyną formą kapitału zdolną do samoistnego wytwarzania wartości ekonomicznej" (s.21), co Habilitantka uzasadnia w drodze naukowego dowodzenia w rozdziałach 3-5. Na uwagę zasługuje też teoretyczny model konkurencyjności organizacji gospodarczej z uwzględnieniem zasobów pracy (s.37), w którym te ostatnie stanowią

część potencjału konkurencyjnego. Analiza wybranych podejść opisywanych w ramach ekonomii behawioralnej pozwala Autorce stworzyć kontekst teoretyczny do interpretacji wyników badań empirycznych. Jakość pracy – w opinii recenzenta – została poddana dość skromnej analizie teoretycznej w rozdziale 1 - zważywszy, iż jest to podstawowa kategoria odzwierciedlona w tytule monografii. W rozdziale 2 za najbardziej wartościowe jako kontekst dla podejmowanych przez Habilitantkę badań empirycznych uważam par.2.3 oraz par.2.4.poświęcone szeroko rozumianym cechom pracy w turystyce.

W rozdziale 3 omówiono koncepcję własnych badań empirycznych oraz logicznie uzasadniono dobór metod i procedur badawczych. Ogólny model konceptualny(s.99) jest czytelny choć pozostawia pewien niedosyt opis zmiennych moderujących, które w istotnym zakresie kształtują jakość pracy w turystyce – według jej rozumienia przyjętego przez Autorkę na potrzeby podjętych badań.

Procedura doboru jednostek i respondentów do badań została opisana z wystarczającą dokładnością, choć zabrakło porównania struktury dobranej próby do struktury rzeczywistego zatrudnienia w poszczególnych subsektorach turystyki. Starannie zostały też przedstawione metody badania relacji przyczynowo-skutkowych między zmiennymi; na uwagę zasługuję fakt, ze Habilitantka odwołała się do analizy ścieżkowej, dzięki której mogła uzyskać pełniejszą przyczynową interpretację zależności pomiędzy zmiennymi a także pozwoliła określić bardziej złożoną strukturę badanych relacji. Dzięki czytelności opisu zastosowanych metod i procedur badawczych, można stwierdzić, że główny el badań „identyfikacja determinant skuteczności pozyskiwania i utrzymywania przez podmioty gospodarki turystycznej zasobów pracy jako podstawy budowania przewagi konkurencyjnej na rynku" był realizowany z należytą starannością i poprawnością metodyczną a sam badacz wykazuje cechy dojrzałości naukowej. Przejawia się ona m.in. w zastosowaniu – wzorem innych badaczy- sekwencyjnego podejścia do konstruowania modeli równań strukturalnych pozwalające na uzyskanie potwierdzenia dopuszczalności cząstkowych modeli pomiarowych zmiennych egzo-i endogenicznych (s.118 monografii).

Rozdział 4 jest 'nośnikiem' treści poznawczych odzwierciedlających istotę badanego problemu ujętego w tytule monografii. Autorka przedstawiła w nim wskaźniki latentnych konstruktów jakości pracy (tab,4.1, s.120). Zbadawszy rzetelność i trafność wymiarów jakości pracy (aktualnych i potencjalnych pracobiorców) podjęto się oszacowania modelu

pomiarowego metodą największej wiarygodności uzyskując podstawy do stwierdzenia, że „...naruszenie założenia normalności rozkładu nie wpłynęło w znaczącym stopniu na wyniki analiz"(s.125). Dokonano też oceny dopasowania modelu pomiarowego do danych empirycznych; wyniki tego etapu procesu badawczego stworzyły podstawę do przyjęcia zaproponowanego modelu pomiarowego – zarówno w grupie aktualnych jak i potencjalnych pracowników. Same modele pomiarowe (Rys. 4.1 i 4.2 na s.128-129) dla obu grup pracowników odzwierciedlają globalny indeks jakości pracy, który jest w najwyższym stopniu powiązany z korzyściami ekonomicznymi oraz możliwościami rozwoju zawodowego. Oceny jakości pracy w gospodarce turystycznej dokonano na podstawie opinii aktualnych i potencjalnych pracowników. Tę drugą grupę respondentów wyłoniono spośród studentów turystyki; można domniemać, że nie wszyscy biorący udział w badaniu biorą pod uwagę pracę w sektorze turystyki w przyszłości. Stąd informacja z ankiety dotycząca poszczególnych wymiarów jakości pracy może z zasady być różna od tej dostarczonej przez aktualnych pracowników, którzy dokonują oceny z perspektywy własnego doświadczenia. Porównywanie tych dwóch modeli pomiaru jakości pracy (s.131 i dalsze) postrzegam jako niewystarczająco uzasadnione z punktu widzenia wkładu w rozwój ekonomiki turystyki. Wyniki badań omawiane na s. 138-139 (włącznie z danymi w tab. 4.11) częściowo tę wątpliwość wyrażają. Stąd wartość merytoryczną par. 4.2. dostrzegam głównie w oddzielnych analizach jakości pracy aktualnych oraz potencjalnych pracowników – odpowiednio postrzeganej i oczekiwanej. Z praktycznego punktu widzenia ważnym elementem procesu badawczego jest segmentacja pracobiorców (oddzielnie aktualnych i potencjalnych); zostały one kompetentnie wyodrębnione i opisane. Niedosyt budzi brak krótkiego 'nazwania' poszczególnych segmentów z odzwierciedleniem ich specyfiki.

Rozdział 5 – to konceptualnie dojrzały wkład w dyscyplinę ekonomia. W drodze naukowego dowodzenia prezentowanego w poprzednich rozdziałach Habilitantka wnosi nowe: jakość pracy nie jest analizowana jedynie jako cel pracobiorców i pracodawców lecz jako metoda zaangażowania się w proces kształtowania lojalności wobec pracodawcy dzięki satysfakcji zawodowej; poprzez pryzmat jakości pracy podjęto próbę oceny gotowości do dalszego świadczenia pracy i utrzymania relacji z aktualnym pracodawcą. To jest mikroekonomiczne ujęcie zjawiska umacniania relacji z pracodawcą, które jest modyfikatorem fluktuacji na rynku pracy w skali makro. Habilitantka – dzięki wynikom swoich badań empirycznych – odkrywa rolę jakości pracy pojedynczego pracobiorcy w kształtowaniu podaży zasobów pracy oraz popytu na nie w sektorze

turystycznym na poziomie makroekonomicznym – jedno z możliwych następstw jakości pracy; z drugiej zaś strony – dostrzega nieoptymistyczne zjawisko, że „najmniejszą satysfakcję, zaangażowanie i lojalność deklarowały osoby pracujące w regionach o wysokim wskaźniku funkcji turystycznej" (s.169). W tym ostatnim stwierdzeniu można dostrzec niepewność (lub nawet ryzyko) związane z brakiem prawdopodobnie silniejszych stymulant projakościowych wśród pracowników w regionach o wysoko rozwiniętej funkcji turystycznej. Z wyżej zaprezentowanych zależności wyłaniają się teoretyczne przesłanki kształtowania polityki turystycznej regionu w zakresie zatrudnienia oraz ogólnego rozwoju społeczno-ekonomicznego. Są to zagadnienia współtworzące ekonomię wyboru publicznego. Takiego podsumowania wprawdzie w pracy zabrakło - model jakości pracy w turystyce i jej następstwa na ryc.5.2 odzwierciedla jedynie zależności pomiędzy wymiarami jakości pracy i potwierdza tylko pozytywny związek zaangażowania pracowników oraz ich lojalności wobec pracodawcy z satysfakcją z pracy. Rozszerzona interpretacja uzyskanych wyników badań o kontekst makroekonomiczny pozwoli zapewne w przyszłości umiejscowić jakość pracy w turystyce jako czynnik konkurowania o kapitał ludzki w gospodarce turystycznej.
Następstwa jakości pracy w turystyce zidentyfikowane w oparciu o opinie potencjalnych pracowników wpisują się w nurt myśli ekonomicznej dotyczącej planowania społeczno-gospodarczego na poziomie mikro- i makroekonomicznym w zakresie kształtowania przyszłego rynku pracy w turystyce. Treść pracy jako wymiar jej jakości pełni rolę istotnego czynnika kształtującego postrzeganie sektora turystyki jako atrakcyjnego miejsca kariery zawodowej.

Niedostatkiem treści dwóch ostatnich rozdziałów opartych o wyniki badań empirycznych jest – w ocenie recenzenta – rozbudowanie analizy wyników bez szerszej ich interpretacji, zarówno w kontekście funkcji społeczno-ekonomicznej podmiotów turystycznych jak i w z odniesieniem do skali makroekonomicznej.

Niezależnie od wskazanego powyżej słabszego aspektu monografii bezsprzecznie dostrzegam w niej znaczny wkład Habilitantki w rozwój dyscypliny ekonomia. Współtworzony jest on przez wiele aspektów (wskazanych powyżej) lecz za najbardziej istotny uważam udowodnienie, że pracobiorcy podejmując decyzje dotyczące alokacji znajdujących się w ich dyspozycji zasobów wiedzy, umiejętności czy innych kompetencji, dokonują inwestycji, występując tym samym w charakterze inwestora oczekującego

zwrotu zainwestowanego kapitału – w formie pieniężnej lub niepieniężnej. Z powyższego wynika, że dla pracobiorców zasadniczym czynnikiem w decydowaniu o nawiązaniu lub rozwiązaniu relacji z pracodawcami są korzyści oferowane w miejscu pracy – zarówno materialne jak i niematerialne – kształtujące zwrot kapitału. Złożoność procesów leżąca u podstaw procesu podejmowania decyzji przez pracobiorców sektora turystycznego została rozpoznana i uwzględniona w modelach pomiarowych jakości pracy zidentyfikowanej jako istotny komponent w procesie konkurowania o kapitał ludzki. Ten tok konceptualnego podejścia jest swoisty dla ekonomii behawioralnej odwołującej się do znaczenia ludzkich zachowań w procesie realizacji efektów społeczno-gospodarczych.

Podsumowując powyższe, stwierdzam, że monografia wskazana przez Habilitantę jako osiągnięcie naukowe odpowiadające wymogom art. 16 ust.1 i 2 ww. Ustawy, spełnia wymogi stawiane osiągnięciu naukowemu określone w tym akcie prawnym. Tematyka monografii poświęcona jest problematyce jakości pracy oraz jej roli w procesie konkurowania o kapitał ludzki w gospodarce turystycznej, a w konsekwencji –w rozwoju tego sektora gospodarki. Naukowy opis powyższego obszaru, w szczególności pracy ludzkiej oraz inwestowania pracobiorcy w jej jakość wchodzi w zakres merytoryczny dyscypliny naukowej ekonomia, w ramach dziedziny nauk ekonomicznych.

3.3. Ocena pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych Habilitantki

Charakteryzując swój dorobek naukowy (poza monografią wskazaną jako osiągnięcie naukowe odpowiadające wymogom art. 16 ust. 1 i 2 Ustawy) Habilitantka wskazuje obszary badawcze, które składały się na Jej działalność naukową po uzyskaniu stopnia doktora: Na s. 18 Autoreferatu pisze: „Od początku pracy naukowej moje zainteresowania badawcze koncentrują się wokół problematyki decyzji alokacyjnych jednostek funkcjonujących na rynku turystycznym i ich wpływu na konkurencyjność producentów dóbr i usług turystycznych" . W ramach tego nurtu badawczego można wyodrębnić trzy obszary:

- zasoby pracy i ich rola w budowaniu przewagi konkurencyjnej podmiotów gospodarki turystycznej
- aktywność innowacyjna podmiotów gospodarki turystycznej i jej determinanty oraz następstwa
- relacje międzyorganizacyjne podmiotów gospodarki turystycznej.

Habilitantka podkreśla, że najintensywniej eksplorowanym przez nią jest obszar pierwszy, w ramach którego powstała monografia wskazana jako osiągnięcie naukowe będące podstawą wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego (s.18 Autoreferatu). Do tego obszaru Habilitantka zaliczyła (oprócz monografii) 14 publikacji, w tym 10 w języku angielskim - opublikowane w większości jako artykuły w czasopismach o zasięgu międzynarodowym. W tej grupie publikacji najbardziej wysoko oceniam artykuł „ Does the effect of person-environment fit on work attitudes vary with generations? Insights from the tourism industry, *International Journal of Management and Economics,* 53 (1), s. 65-83.

Obszar drugi badań Habilitantki obejmuje prace o problematyce innowacyjności podmiotów gospodarki turystycznej; innowacyjność rozumiana była jako zdolność do poszukiwania, adaptacji, tworzenia i implementacji innowacji. Autorka słusznie podkreśla, że ze względu na olbrzymie zróżnicowanie podmiotów tworzących gospodarkę turystyczną cenna jest analiza czynników, które różnicują poziom innowacyjności tych podmiotów. Przypisane przez Habilitantkę do tego obszaru badań publikacje (6 pozycji) swoją tematyką obejmują analizę czynników innowacyjności w podmiotach turystycznych a także jej następstwa. Publikacje te (we współautorstwie) dają fragmentaryczny obraz innowacyjności w podmiotach turystycznych.

Trzeci kierunek badań dr Marleny Bednarskiej koncentruje się kształtowaniu relacji pomiędzy podmiotami gospodarki turystycznej z zewnętrznymi interesariuszami. Habilitantka zdiagnozowała lukę poznawczą w zakresie transferu wiedzy z uczelni do przedsiębiorstw turystycznych i odpowiedziała na nią projektem badawczym finansowanym ze środków NCN w ramach konkursu SONATA 8, pt. Transfer wiedzy z uczelni wyższych do przedsiębiorstw – uwarunkowania i znaczenie dla innowacyjności gospodarki turystycznej. Problematyka relacji międzyorganizacyjnych w gospodarce turystycznej znalazła odzwierciedlenie w czterech publikacjach; podjęta tematyka badawcza jest kontynuowana w ramach projektu badawczego pod kierunkiem naukowym dra hab. Piotra Zmyślonego.

Analiza wybranych publikacji z wyżej wymienionych obszarów badawczych pozwala na stwierdzenia, że Habilitantka spełnia kryteria zawarte w Rozporządzeniu z 01.09.2011 a spójność podejmowanej tematyki w poszczególnych projektach świadczy o dojrzałym podejściu badawczym do rozwiązywanych problemów.

Kandydatka wykazuje swoje uczestnictwo w 7 projektach badawczych, w tym finansowanych ze źródeł zewnętrznych, a wśród nich m.in.:

1/ projekt finansowany przez NCN w ramach konkursu OPUS 4 (DEC-2012/07/B/HS4/03089) - kierowanie zespołem badawczym (2013-2016)

2/ projekt finansowany w ramach konkursu OPUS 3- główny wykonawca

3/ projekt finansowany w ramach SONATA 8 – wykonawca

4/ projekt w ramach PRELUDIUM 7 – promotor pomocniczy

5/ dwukrotne uczestnictwo w projektach realizowanych w ramach współpracy naukowej i naukowo-technicznej z Austrią (Uniwersytet w Innsbrucku)

Dorobek projektowo- badawczy Habilitantki jest bogaty i wykracza poza instytucje krajowe. Wyniki prowadzonych badań były prezentowane na 21 konferencjach krajowych oraz międzynarodowych (8), podczas których wygłoszono 32 referaty. Na uwagę zasługuje współpraca badawcza Habilitantki z zagranicznymi ośrodkami akademickimi: Instytutem Zarządzania Strategicznego, Marketingu i Turystyki w Innsbrucku oraz University of Surrey w Wielkiej Brytanii.

3.4. Informacje o działalności dydaktycznej Habilitantki oraz popularyzującej naukę

Podstawowe osiągnięcia dydaktyczne Habilitantki to:

- Współautorstwo koncepcji nowego i unikatowego kierunku studiów „gospodarka turystyczna"
- Współautorstwo rozdziałów w podręcznikach akademickich oraz publikacji popularno-naukowych (6 opracowań)
- Merytoryczne opracowanie sylabusów na studia I stopnia (15 przedmiotów) i II stopnia (9 przedmiotów)
- Opieka naukowa nad studentami:
  - koło naukowe EXPLORERS
  - promotorstwo (93) oraz recenzje (136) prac dyplomowych
- Opieka naukowa nad doktorantami: promotor pomocniczy w zakończonym przewodzie doktorskim mgr Dawida Łukasza Szutowskiego (stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii uzyskany w dniu 22 września 2016 roku)

Działalność Habilitantki popularyzująca naukę obejmuje m.in.:

- Wykonane ekspertyzy- 8

- Udział w zespołach eksperckich – 1
- Recenzowanie projektów międzynarodowych – 2
- Recenzowanie publikacji w czasopismach międzynarodowych -19
- Udział w konsorcjach badawczych – 1
- Udział w komitetach redakcyjnych lub radach naukowych czasopism – 3
- Członkostwo w organizacjach i towarzystwach naukowych- 2.

Zarówno osiągnięcia dydaktyczne Habilitantki jak i popularyzujące naukę oceniam pozytywnie, podkreślając międzynarodowy wymiar jej działań w tych zakresach.

Działalność organizacyjna Habilitantki koncentrowała się wokół następujących działań:

- organizacją pobytu i opieką nad visiting professors odwiedzających UEP (siedmiokrotnie);
- przewodniczenia Olimpiadzie Wiedzy Hotelarskiej (2012-2019);
- uczestniczenia w projekcie „Klasa Akademicka"(2015-2018) włącznie z zajęciami prowadzonymi w trzech liceach ogólnokształcących;
- prowadzenia wykładów i szkoleń poza UEP

Nie jest to działalność rozbudowana ale oparta na ciągłości podejmowanych inicjatyw; oceniam ją pozytywnie.

Konkluzja

Na podstawie analizy przedłożonego w dokumentacji dorobku naukowego stwierdzam, że dr Marlena Bednarska spełnia warunki składające się na kryteria oceny w procedurze postępowania habilitacyjnego wynikające z Rozporządzenia MNiSW z dnia 1 września 2011. Jej osiągnięcia naukowe wnoszą znaczny wkład w rozwój dziedziny nauk ekonomicznych, w dyscyplinie ekonomia.

Całokształt dorobku dr Marleny Bednarskiej odniesiony do kryteriów określonych w Ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, głównie monografia „ Jakość pracy w procesie konkurowania o kapitał ludzki w gospodarce turystycznej" (oceniana w trybie art. 16 Ustawy) oraz Rozporządzeniu spełnia wymogi stawiane kandydatom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Zatem uważam za uzasadniony wniosek Dr Marleny Bednarskiej o

nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinie ekonomia. Jednocześnie wnoszę do Wysokiej Rady Wydziału Gospodarki Międzynarodowej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu o przeprowadzenie kolejnych etapów postępowania habilitacyjnego.

Barbara Marciszewska

Gołyczna 23.02.2020